

starodavni in večno čestiti Rim, videl tudi ljubeznjivo mesto Napolj. Tu je stopil na ladijo in se peljal preko morja v Španijo ter ondu počival pod prijetnimi kostanjevimi drevesi poslušajoč valove v sredozemsko morje se izliva-jočega veletoka Ebra. Potoval je tudi na Francosko in hodil po velikem mestu Parizu. In zdaj se je povrnil domov. Videl je tuje dežele in tuja ljudstva, ali noben kraj na vsem svetu se mu ni tako dopadel, kakor njegova ljuba domovina.

In zdaj pohiti k materi. Ali mati leži bolna, zelo bolna. Skrb, britkost in žalost po sinu, ki je ni hotel slušati, izpodkopali so jej zdravje in jo položili v posteljo.

K postelji pade na kolena sin Bojan ter prosi mater odpuščenja. Obljubljuje jej, sveto obljubljuje, da je noče nikoli več zapustiti, dokler koli bode živel.

In mati Staničevka začne laže sôpsti, čelo se jej razvedri in pri skrbnej postrežbi svojega sina Bojana si kmalu opomore toliko, da zapusti posteljo in se še dolgo potem raduje življenja pri svojem dobrem in skrbnem sinu.

(Iz nemščine preložil Iv. Tomšič.)

— x —

Tujec pod očetovo streho.

Ljudevit je bil vrl deček. Dobro je zvršil domačo ljudsko šolo, in prišel je čas, da mu je bilo treba iti v mestno šolo. Oče, ki so z veliko skrbjo vzrejevali petero otrok, so na prigovarjanje starega gospoda župnika radi privolili v to, da gre Ljudevit v mesto „študirat“.

Obilo lepih naukov je dobil deček na pot v šolo. Tudi mu so skrbna mati do vrha napolnili kovčeg z oblačili, perilom in drugo prtljago, kakeršne potrebuje vsak dijak, kadar gre iz doma med ptuje ljudi. — Praznično opravljen se je poslavljaj Ljudevit od znancev in sorodnikov, tudi k gospodu župniku je šel slovo jemati, vsaj je vedel, da so ga posebno ljubili zaradi njegovega lepega vedenja, da so ga radi imeli tudi zato, ker jim je vže dokaj časa stregel pri svetej maši. Zahvaliti se jim je pa hotel tudi za to, ker so ravno oni izprosili njegova roditelja, da sme zdaj v mesto, kder se bode vse kaj družega učil, nego v domačej ljudskejšoli. Pred odhodom se je še poslovil od domačega gospoda učitelja, ki mu je bil najboljši prijatelj vže od ónega dne, ko je začel v domačo šolo hoditi. Obljubil mu je tudi gospod učitelj, da mu bode pisal, kadar koli se bode kaj važnega dogodilo domá pri njegovih stariših. To je tembolj veselilo Ljudevita, ker njegov oče pisati ni znal. Naposled se je še poslovil od ljube matere in ljubih sestic in to poslovilo mu je bilo najtežavnejše, ker se jo ločiti moral od ónih, katere je najbolj ljubil.

Slednjič rekó oče: „Voz vže dolgo čaka; treba bode nama odriniti, da opraviva potrebne stvari do mraka; tudi pot je slaba, posebno po noči bi jo čutil, ako bi se predolgo zamudil v mestu.“ S solznimi očmi sede Ljudevit na voz. Še jedenkrat pogleda okolo sebe, pozdravi v duhu domačo hišo, vse holmee in stezice, kjer se je kot otrok tolikokrat radoval, in šlo je potem v naglem diru proti mestu.

Lep in prijeten je bil dan, ko sta se oče in Ljudevit odpeljala od doma. To je bilo obema prav ugodno.

V mesto dospevši poiskala sta z očetom primerno stanovanje blizu šole, odložila ondu skrinjo in se potem podala v šolsko poslopje, kjer so gospod šolski ravnatelj zapisali Ljudevita v prvo latinsko šolo.

V mestu so mu seveda močno dopadale velike hiše, lepe cerkve, lične prodajalnice in kar je še takih lepih stvari v mestu; ali pri vsem tem bi bil ostal raje doma pri svojih ljubih roditeljih. Nič kaj mu ni dišalo kosilo v gostilnici, kamor so ga bili oče opóludne peljali, da-si je imel pred seboj jedila, kakeršnih domá niti o božiči niti o velikej noči pokusil ni. Jedino to, da je tako daleč od doma, da ga bodo v kratkem tudi oče zapustili, jedino to mu je vrelo po glavi ter mu jemalo slast do jedi. — Popóludne so peljali oče sina v njegovo novo stanovanje in poslovivši se od njega, otišli so domóv.

Sam je ostal Ljudevit. Nekaj tednov je bil v duhu vedno le domá; slednjič se je privadil novemu stanu ter se tolažil s tem, da mu napoči s koncem šolskega leta čas odrešenja, pa tudi čas novega veselja.

Prvo poluletje je minulo in Ljudevit ga je zvršil z izvrstnim spričevalom. Stara potovka Neža je prinesla dečku od doma sporočilo, da naj ostane zaradi neugodnega mrzlega vremena v mestu, a spričevalo naj pošlje domóv, ker ga želé tudi gospod župnik in gospod učitelj videti.

Ker je Ljudevit v zvršetku prvega poluletja videl dobre uspehe svojega truda, poprijel se je tudi v drugem poluletji z velikim veseljem učenja.

Napočili so lepi vzpomladanski dnevi, in Ljudevit je doživel poleg prijetnih ur v šoli tudi marsikaj prijetnega v naravi. Prišedši nekega dne iz šole domóv potrka nekdo na vrata in v sobo stopi pismonoša, ki oddá Ljudevitu pismo, glaseče se na njegovo imé. Kaj neki mora to biti, misli si deček, čudeč se, ker še nikoli v svojem v življenji ni dobil nobenega pisma. Odprega in bere:

„Ljubi moj Ljudevit!

„Tvoje izvrstno spričevalo je napravilo tvojim starišem in meni „dokaj veselja. Pokazal si, da hočeš roditeljema težavni trud, ki ga „imata s teboj vsaj deloma poplačati s tem, da se hočeš pridno učiti. „Dal Bog, da bi tudi v prihodnje ostal tako pridn in poslušen, kakor „si bil do sih dob. —

„Pred nedavnim časom so dobili tvoji stariši tujega v hišo. Postreči „mu je bilo treba, kakor je to sploh navada. Pa kakor se kaže, ne bo de „šel tako hitro od hiše; mehka postelja, ki jo ima v hiši in pa dobra „postrežba mu jako ugaja. Če mu ni kaj po volji, zeló je hud, da-si „nič ne plača. Ker bode itak kmalu konec šolskega leta, bodeš pa sam „domá še kaj več videl in slišal o njem.

„Želeč ti pri učenji najboljšega uspeha, pozdravlja te tvoj stari „priatelj

Blaž Žitko,
učitelj.“

Držeč list v roci sam ni vedel, ali bdí, ali se mu sanja. „Tujec v hiši! Kdo neki more to biti?“ — Takój sede in piše gospodu učitelju, da bi mu kaj več poročal o neznanem tujci, ki prebiva pod streho njegovega očeta.

Dolgo je čakal odgovora, a ni ga bilo. Misel pa, da je prišel tujec pod očetovo streho, in poleg tega še tako siten, da se ga niti iznebiti ni mogoče,

ta misel mu ni dala pokoja. „Mogoče, da je kak ogleduh, ali celó ropar,“ misli si. „Da bi imel jaz moči,“ govoril je sam v sebi, „takó grem domóv ter ga s silo poženem iz hiše.“ — Da-si je želel takó storiti, pomagati si vender ni mogel, ker ni imel moči, da bi s silo pognal iz hiše tujega možá, niti ni imel dovoljenja priti domóv, da vidi, kdo je ta človek.

Šolsko leto je bilo končano. Za Ljudevita, ki je dobro zvršil prvo šolo, napočila je zlata dóba vélikih počitnic. — Pismo je dobil, da naj pride takó po sklepu šolskega leta domóv. Zeló je to veselilo Ljudevita. Ali oni tujec v očetovej hiši mu je bil vedno pred očmi, ker od onega dné, ko je šel iz doma, ni vedel o njem ničesar drugega, nego samó to, kar mu je pisal gospod učitelj.

To pot niso prišli oče ponj v mesto. Sam je korakal proti dómu. Vže je videl v daljavi zvonik domače farne cerkve. Težko mu je bilo pri srci. „Tujec, ki je vže toliko časa v hiši mojih starišev, ta bode tudi meni grenil zlati čas počitnic“, misli si Ljudevit. Takó zamišljen je prišel do domače hiše. Sestrice, ki so ga vže težko pričakovale, prihitele so mu naproti ter ga za roki držeč, peljale v hišo. Mati so ga pozdravili na vežnem pragu ter ga peljali k očetu, ki so sedeli v hiši za mizo. Vže je hotel vprašati po ónem tujci, o katerem mu je pisal gospod učitelj, kar zasliši jok komaj tri mesece starega brateca Ivana, katerega pri njegovem odhodu v mesto še ni bilo na svetu, katerega on še nikoli videl ni. — Čudni tujec, o katerem mu je pisal gospod učitelj, ni bil nihče drug nego Ivanek, ki je v zibelki zajokal. Vesel ga je bil Ljudevit, vsaj se zna, da mu ta tujec ni grenil zlatih in veselih ur nego delal mu je mnogo veselja in zabave vse počitnice.

H. Podkrajšek.

— x —

O neumnej kmetici.

(Narodna pripovedka.)

Nek kmet je bil povabljen v svate in je hotel tudi družico sè seboj vzeti. Ker pa ta ni imela primerne obleke za ženitovanje, zavije se v konjsko plahto. Prišedša v svate, ni hotela žena mej druge povabljene goste sestiti, kajti bilo jo je sram. Izvolila si je prostor za vratmi. Njen mož je vedno hodeval k njej, rekoč: „Vidiš, bi ti prela in delala, kakor druge, bi tudi ti lahko plesala in pri mizi poleg družih sedela.“ Žena se ujezi; gre domóv, vzame vreteno, gre na pôd in začne prestí. Pade jej pa po neprevidnosti vreteno na tla, a ni se jej zljubilo pobrati ga, upije torej kravi, ki je lačna spodaj v hlevu mukala, da naj pobere vreteno, in jej zapretí, ako ga ne pobere hitro, da gre po sekiro in jo ubije. Ker ga pa krava ni hotela pobrati, vzame neumna kmetica sekiro in gre v hlev ter ubije jedino kravo. V tem pride mož z ženitovanja. Hitro mu pové žena, kaj je storila s kravo, ker jo ni hotela slušati. „Nikoli še nisi pravo storila in nikoli ne bodeš,“ kriči mož nad njo. „A bodi si, kakor je, bomo pa k zelji pritikalí.“

Drugo jutro gre mož na lov. Da bi njegovo željo izpolnila, gre ženica na polje in prešteje zeljnate glave; potem razseče kravo na toliko kosov in gre „pritikat“.